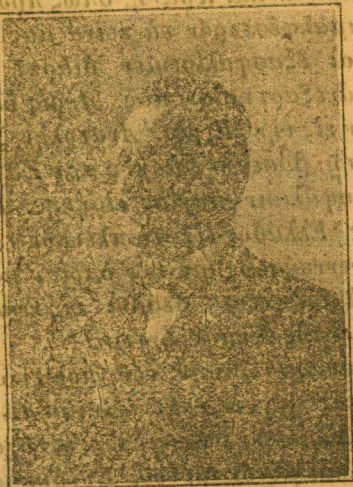

KATA THN

ΔΙΑΔΗΛΩΣΙΝ THE 29 MAYOY 1915

KYP101

Οὐδέποτε ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ
Ἑλληνικοῦ Κράτους πολιτικὸν κόμμα ἡ-
τύχῃς γὰρ ἐπιδείξει τόσους πολλοὺς τοὺς
καρποὺς τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, ὅσους δύνα-
ται καθύπερθε γὰρ επικαλεσθῆναι τούτους τὸ
κόμμα τῶν φιλελευθέρων.

Δεν δύναται τις τὰ χρησιμοποιῆσαι ὅτι πρὶν
ἡ ἐμφανισθῇ τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων,
τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διευθύνοντες
τὸν τόπον πολιτικὰ κόμματα, σιγηζόμενοι
εἰς προσωπικοὺς δεσμοὺς καὶ ἀτομικὰς πα-
ροχὰς, θεωρήσαντα δὲ ὡς μοναδικὴν αὐτῶν
ἀπυστολὴν τοῦ πλουτισμὸν τῶν ὀλίγων ἐλ-
βάρους τῶν πολλῶν, παρέλθον διαρκῶς τὸ
Κράτος καὶ ἔπαινον τὰ λαϊκὰ συμφέροντα
Ἐπὶ πλέον τὸ Κράτος ἐξησθημένον καὶ
ἐσθιερωμένον ἀντιπαραστήσας ἑαυτὸν ἀπο-
λύτως ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἦτο ἐκτεθει-
μενον διαρκῶς ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν τοι-
ούτινες συστηματικῶς κατέπαυον τὰ δ
καὶ αὐτοῦ.

Κατὰ τῆς τοιαύτης καταστάσεως συ-
στροφος ἐξηρέθη ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ὁ λαὸς
δηλαδή ὁ πονῶν, ὁ λαὸς ὁ ἐργαζόμενος, μὴ
δε φωνῇ ἀπήνησεν ἀλλὰ καὶ συστημάτων
ἀλλὰ καὶ μεθόδων καὶ μετὰ τοιαύτην ἐντολὴν
περιέβαλε διὰ πλήρους ἐμπιστοσύνης
τοῦ λαοῦ τῶν Φιλελευθέρων, τὸ ὅποιον ὁδηγοῦ-
μενοι ἀπὸ τῆν σιδηρὰν θέλησιν, τὴν ὁρῶσαν
τὴν ἀντίληψιν, τὴν βαρύνουσαν καὶ τὴν
τὴν φατισμένην γνώμην τοῦ μεγάλου ἱδρυ-
τοῦ καὶ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, διήρθευεν ἐπὶ τὴν
τομαετίαν ὁλόκληρον τὰ κοινὰ ἀνταποκρι-

Διότι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἀνομολο-
 γήσῃ τις ὅτι τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων
 καὶ μόνον τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ πα-
 ραθῇ ἡ τάξις νὰ παταχθῇ ὁ προσωπικὸς
 καμπαταρχισμός, νὰ ἐξυψωθῇ ἡ πολιτεία
 καὶ νὰ ἐπιβληθῇ ἀπέναντι τῶν ἀμέτρων ἐ-
 γωιστικῶν καὶ τῶν ἀνομιστικῶν τάσεων, αἱ
 τιμὲς πρότερον ἐπικράτουσιν τὴν ἀναρχίαν

Τίς δύναται νὰ μὴ συνομολογήσῃ ὅτι τὸ
κόμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ μόνον τοῦ
διὰ τὰ καταλλήλων συνταγματικῶν μεταρρ
μίσεων συνεπλήρωσε τὰς ἐγγυήσεις τῆς πο
σωπικῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, ἐξησφα
λισε δὲ τὴν διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἀπ
κέντρωσιν καὶ ἀνεξαρτησίαν καὶ ἐκατόνισ
ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον τὴν λειτουργίαν τ
Νομοθετικοῦ Σώματος;

Τίς δύναται νὰ μὴ ἀγαπηθῇ τῆς ο
 ραῖς τῶν ἐργατικῶν νόμων, δι' ὃν τὸ κόμ
 τῶν Φιλελευθέρων καὶ μόνον τοῦτο ἀπὸ
 συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους μετ
 ρύθμισε τοὺς ὅρους τῆς ἐργασίας πρὸς
 φελὸς τῶν ἐργατῶν, οἱ ὅποιοι πρότερον ἤ
 τελείως ἀπροσπάτευντο;

Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπὸ τοῦ κ
ματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ μόνον ὑπὸ
του, ἐξαιρετικῇ κατεβλήθη μέριμνα π
συνεταιριστικὴν ὁργάνωσιν τῶν ἐργαζο
ντων τάξεων, ἰδίᾳ τῶν γεωργικῶν καὶ ἐτε
σαν τὰ θεμέλια τῆς ἐκανοποιήσεως τῆς
ροτικῆς πίστεως, ἥτις ἀποτελεῖ ἀπαρα
τον προϋπόθεσιν πρὸς βελτιώσιν τῆς γε
ρίας;

Τίς δύναται νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ τὸ γε-
 ὄντι ἐπιτυχὲς αἰθηροδρομικὴ καὶ τραπεζι-
 πολιτικὴ τοῦ κόμματος τῶν φιλελευθέρων
 καὶ μόνου τούτου, ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς
 ἀγωγῆς τῶν μεγάλων συγκοινωνιακῶν
 τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων ὑπὸ τὸν ἐλε-
 γχόν καὶ τὴν ἐπὶ ἡγήριαν τῆς Πολιτείας πρὸς σι-
 ματέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικῶν καὶ
 νικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων;

Τὴ δυνάμει ἡ ἀρετὴ ἥτις ἡ δυνά-
μις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινότητων, ἡ
μέτρησις τοῦ νόμου τῶν φιλελευ-
θέρων ἀπὸ τῶν ἐθνικιστῶν νεώ-

Τίς δύναται νὰ μὴ σινομολογήσῃ ὅτι τὰ
κόμματα τῶν Φιλελευθέρων ἀναδιοργάνωσι
κατὰ τὸν τελειώτερον τρόπον τὰς ἀστυκὰς
καὶ στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς χώρας, θέ-
σαν δ' ἐπὶ κεφαλῇ τῶν στρατιωτικῶν ду-
νάμεων ἡμῶν τὸν Στρατηλάτην ἡμῶν Βα-
σιλέα συνετελεσεν ὥστε νὰ ἐκπληρωθῇ τι
μέγιστον μέρος πᾶν Ὁρίων τῆς ἡμετέρας
Φυλῆς;

Τῆς δύναται ἐνθουσιάζωντος τὴν πρὸ τοῦ
Βενιζέλου ἐποχὴν καθ' ἣν φόροι ἐπὶ φ' ὡ
διαρκῶς ἐπετίθεντο ἵνα καλεῖσθωνται τὰ
προϋπολογισμοῦ τὰ ἀλλεῖμματα ἅτινα ἐδι-
μιούργει ἀσύστολος διασπάθρις τοῦ ἀριθ-
μοῦ καὶ τῶν μισθῶν τῶν ἀρρομίσθων, ν
μὴ θαυμάσῃ ὅτι δύο νικηφόροι καὶ μεγάλοι
πόλεμοι συνετελέσθησαν, ἅπειρος ἔστω
ρικὴ ἀνακαινοτικὴ ἐργασία ἔλαβε χώραν
καὶ οὐ μόνον οὐδεὶς, ἀπολύτως οὐδεὶς, φόρος
ἐπεβλήθη, ἀλλὰ διὰ σκοπιμωτέρας διαρρ
θμίσεως τοῦ Τελευτιακοῦ δασμολογίου ἤλ
ττώθησαν συγχρότως οἱ φόροι πλείστοι
εἰδῶν τῆς πρώτης ἀνάγκης καὶ ἀνεκούφι
θησαν οὕτω αἱ μικραὶ τάξεις ;

Τοιαύτη πολιτική Κύριοι μετὰ εὐληκ-
ρείας καὶ καλῆς πίστεως ἀπείρου ἐφαρμ-
οθεΐα συνετέλεσεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ νὰ μ-
ταπλασθῇ καὶ λοχυροποιηθῇ τὸ Κράτος.

Ἀλλὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀπὸ ἐμφανίσεως τοῦ Βενιζέλου ἔχον πλέον πειρὸν πεποιθήσῃ καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δυνάμεις, καὶ μὴ δυνάμενον παραδεχθῆ την ὄριον καὶ τὴν κατάραν ὁποία ὑπὸ τὴν μορφὴν πολιτικοῦ προγράμματος ἀπήνθύνετο κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ὅτι δηλαδὴ τοῦτο ἐν δεδομένη ἀνάγκῃ ἐξήκοιτα καὶ μόνον ἐξήκοιτα λιβάδας στρατοῦ ἡδύατο νὰ παρατάξῃ, ἡμῖς δηλαδὴ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰχματῶν τὸν ὁποῖον οὗ ἐκ διακοσίων πενήκω χιλιάδων Ἑλληνικὸς Στρατὸς τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Βενιζέλου συνέλαβεν, ἔχον λέγω ἄλλον πεποιθήσῃ εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις δὲν διηρθύνετο ἐσωτερικῶς μόνον ἐπιχωρῶς, ἀλλὰ διὰ τῆς εὐστόχου διαχειρίσεως τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς, διὰ μελοφρονὸς καὶ ἐπιτυχούς διπλωματικῆς ἐργασίας ἐξεύρε μεταξὺ τῶν Βαλκανικῶν καὶ τῶν συμμάχους καὶ φίλους τῶν ὁποίων λείως προηγουμένως ἐστερεῖτο, καὶ διὰ συνδρομῆς αὐτῶν κατώρθωσεν ὑπὸ τὴν γερσίαν τοῦ Στρατηλάτου Βασιλέως μακροχρόνιον πόλεμον ἐπὶ ὀνόματι τοῦ ναυπλασιάσει οὕτω εἰς ἑκαστὴν καὶ κληθεῖσιν τὴν Παλαιάν Ἑλλάδα, νὰ πολλαπλασίων τὸν πλοῦτον αὐτῆς καὶ νὰ ἐκατοστήσῃ τὸ ἥμισυ αὐτῆς εὐρύας, τὴν ἰδίαν

πεποιθήσει και τὸν σεβασμὸν τῶν ξένων πρὸς αὐτήν, ἐκπληροῦν οὕτω τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἐνείρων τῆς Φυλῆς.

Ἀλλ' ὑποστηρίζαντες ἡμεῖς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐν τῇ γενικῇ αὐτοῦ πολιτικῇ, δὲν παρείδομεν οὔτε ἡδιαφορήσαμεν διὰ τὰ γενικώτερα συμφέροντα τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας. Ἀντιμέθεα δὲ μετὰ θάρρους νὰ καθήσμεν ἐπὶ οὐ μόνον συνετελέσαμεν ὥστε νὰ μὴ παροραθῶσι τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Νομοῦ μας δικαιώματα καὶ νὰ ἐκτιμηθῶσιν αἱ εἰδικαὶ αὐτῶν συνθήκαι, κατὰ τὴν λήψιν τῶν γενικωτέρων μέτρων, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐπετελέσαμεν, ἐφ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα, ὑπὲρ τοῦ τόπου μας, παλαίαντες κατὰ μυρίων ἀντιδράσεων καὶ ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἀνωμίλους Ἐθνικὰς περιστάσεις ἀπορροφούσας πᾶσαν σκέψιν τόσα, ὅσα ἅπαντες ὁμοῦ αἱ λοιποὶ πολιτευόμενοι, ἀπὸ τῆς ἑνώσεως καὶ ἐντεῦθεν, παντοδύναμοι τὰ πάντα διαχειρισθέντες δὲν ἔχουν βεβαίως νὰ ἐπιδείξουν.

Ἡμεῖς ἀφ' ἧς ἀπεφασίσσαμεν νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐκπροσώπησιν τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας, ἐμελετήσαμεν συγχρόνως τὰς ἰδιαίτερας τοῦ Νομοῦ τούτου περιστάσεις. Ἐξέτιμήσαμεν ὅτι μόνη πλουτοπαραγωγὸς δύναμις τοῦ Νομοῦ τούτου ὑπῆρξεν ἡ γεωργία ἐπομένως ταύτην ἔδει ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ προστατεύσωμεν. Ἐπίσης, εἰχομεν ὡς δεδομένον ἐπὶ τὰ δύο κύρια προϊόντα τοῦ Νομοῦ μας εἶναι διὰ μὲν τὴν Κέρκυραν καὶ τοῦς Παξοῦς τὸ ἔλαιον, διὰ δὲ τὴν Λευκάδα ὁ αἶνος. Ἐδει λοιπὸν καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τῶν εἰδῶν τούτων ν' ἀπαβλέψωμεν.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθῶν ὅμως ταῦτα ἔδει πρὸ παντὸς νὰ ἐνισχυθῇ ἡ καλλιέργεια καὶ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ κτηματικὴ πίστις, διότι ἐφ' ὅσον τὰ ἀγροτικὰ κτήματα ἐδτεροῦντο οὐδ' ἄν ποτε ἀπαιταλκτικῆς ἀξίας εἶναι φανερόν, ὅτι οὐδ' ἄν ποτε ἐξοικονομήσεις τῶν γεωργικῶν περιστάσεων δὲν ὀλ' ἔο κατορθωτῇ.

Ἀλλ' ἐμπόδια εἰς τὴν λήψιν μέτρων ἐξασφαλιζόντων τὴν τε καλλιέργειαν καὶ τὴν κτηματικὴν πίστιν ἀπετέλουν, διὰ μὲν τὴν Κέρκυραν, βάρβαρος καὶ μεσαιωνικὴ νομοθεσία, ἐπισωρευσάσα πληθὺν βαρῶν ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων, ἐκμηδενίσασα πᾶσαν ἀξίαν αὐτῶν, διὰ δὲ τὴν Λευκάδα, κρίσις οἰκονομικῇ ἀπίστευτος ὀφειλομένη εἰς τὴν πρωτοφανῆ κρίσιν τῆς οἰνοπαραγωγῆς καὶ ἐξαντλήσασα τοὺς τε γεωργοὺς, καὶ τοὺς ἀγροτικούς κτηματίας.

Ἐδει λοιπὸν πρὸ πάσης ἐνεργείας διὰ μὲν τὴν Κέρκυραν νὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἀπὸ τῶν διηρηκῶν βαρῶν καὶ τοῦτο ἐπετύχομεν διὰ τῆς ἐπισηφίσεως τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου, δι' οὗ ἀπληλευθερώθησαν τῶν βαρῶν τὰ ἀγροτικὰ κτήματα, διὰ δὲ τὴν Λευκάδα νὰ ληφθῶν μέτρα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς οἰνοπαραγωγῆς καὶ τοῦτο ἐπεδίωξαμεν καὶ ἐπετύχομεν διὰ τῆς σωματώσεως Ταμείου Ἀμύνης τῆς Οἰνοπαραγωγῆς.

Καὶ ἐνὼ βεβαίως μέγα ὑπῆρξε τὸ ἔργον ἡμῶν, διὰ τε τὴν ἑκτασίαν καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ, μόλα ταῦτα τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ εἰμὴ τὴν βᾶσιν τοῦ ἡμετέρου προγράμματος, ὅπερ θέλει συμπληρωθῇ διὰ τῆς συστάσεως Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἐν τῷ Νομῷ τῆς Κερκύρας καὶ διὰ τῆς συστάσεως Ἐλαιοκομικοῦ Σταθμοῦ. Περὶ ἑμποτέρων δὲ τοῦ τούτου ἔχομεν προβῆν εἰς εἰδικὰς μελέτας καὶ τὰ πρὶν τούτων νομοσχέδια ὑποβληθέντα ἤδη εἰς τὴν Βουλὴν, ἐματαιώθησαν λογιζόμενοι ὅτι τὸν Κυβερνητικὴν κρίσιν.

Ὅτι δὲ τῆς γενόμενης καὶ γενησομένης ἐργασίας ἡμῶν, τῆς συμπληρώσεως δηλοῦν τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος, πᾶσα ὑπάρχει βεβαιότης, ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι τοῦ νομοῦ τῆς Κερκύρας οὐσιωδῶς θὰ μεταβληθῶν. Ἡ ἀγροτικὴ ἰδιαιτερότης θ' ἀποκτήσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. Ἡ παραγωγή θ' αὐξησῇ σημαντικῶς, γενικῇ δὲ ἐκ

τῶν γεγονότων τούτων θὰ προκύψῃ ἡ ὀφέλεια ὅχι δηλαδὴ μόνον εἰς τὰς ἀγροτικὰς τάξεις, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀστυκάς, διότι εἰς μέρη γεωργικά, ὡς τὰ ἡμέτερα καὶ ἡ ἐν ἡμερία τῶν πόλεων ἐκ τῆς εὐημερίας τῆς ἐξοχῆς ἐξαρτᾶται.

Ἀλλὰ ἡ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας μέριμνά μας ὑπῆρξε διαρκῆς, δὲν παρελείψαμεν δὲ οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ νὰ τονίζωμεν τὰ ἱστορικὰ τῆς Κερκύρας δικαιώματα, ὅς καὶ τὰς ἰδιαίτερας περιστάσεις, δι' ὧν πολλαχῶς αὕτη θὰ ἡδύνατο ν' ἀποβῇ ὀφελίμος, ὀφελουμένη συνάμα καὶ αὕτη ἡ ἰδία.

Ταῦτα πάντα ἐκτιμήσασα ἡ Κυβέρνησις τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζαμεν ὅχι μόνον δὲν ἀπεμάκρυνε τὸ Σύνταγμα τῆς Κερκύρας ὡς μᾶς κατηγοροῦν κατὰ τὰς παρανομὰς τῶν τελευταίων ἐκλογῶν ἀλλὰ καὶ τὴν Κέρκυραν ἔταξεν ὡς ἔδραν Μεραρχίας ὁλοκλήρου, καὶ ἔδραν μοίρας Πυροβολικοῦ, ἐν ταυτῇ δὲ ἰδρυσεν τὴν προπαρασκευαστικὴν Σχολὴν τῶν Ἐδελφίδων, ἐν ᾗ συγχρόνως ὀρίζει τὴν Λευκάδα ὡς ἔδραν Συντάγματος.

Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξαν ταῦτα καὶ μόνον τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς μας, διότι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐν ᾗ εἰς βάρος τῆς ἱστορίας τοῦ Ἐφεγείου μας ὑπῆρξε τὸ γεγονός, ὅτι αὐτὸς ὁστος ὁ ἐκ Κερκύρας ἀντιπρόσωπος κ. Γεώργιος Θεοτόκης ἐξήγησε, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Βουλῆς τῆς 8ης Σεπτεμβρίου 1904, Πρωθυπουργὸς τότε ὢν, τὴν κατάργησιν αὐτοῦ, ὑποστηρίζας τὴν ἀχρηστοτήτά του, ἡμεῖς οὐ μόνον ἐξησφαλίσσαμεν τὴν διατήρησιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπετύχομεν ὅπως ἅπαντα τὰ Πρωτοδικεῖα τῆς Ἡλείου ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ. Ὅταν δὲ δι' ἰδιαίτερον Νόμον ἡ Κυβέρνησις ἀνελάμβανεν τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Γυναικὸς, ἡμεῖς ἐπετύχομεν ὅπως ἐν τῶν διδασκαλείων θηλέων ἰδρυθῇ ἐν Κερκύρᾳ.

Ἀλλὰ δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ ἡ δράσις ἡμῶν, τριετοῦς καὶ μόνον ἀντιπροσωπείας, διότι ὅταν σεισμοὶ ἀληθῶς καταστρεπτικοὶ ἐνέσκηψαν εἰς τὴν Λευκάδα, μέτρα μοναδικὰ καὶ πρωτοφανῆ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἐλαμβάνοντο τῇ πρωτοβουλίᾳ ἡμῶν ὑπὸ τῆς πατρικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βενιζέλου. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν περὶ πρωτοφανῆς ἐμάστιξε τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμοὺς τῆς Κερκύρας ἡμεῖς ἐμεῖθα ἐκεῖνοι οὔτινες ἀπεστείλαμεν πρὸς διανομὴν ἀραβόσιτον ἑκατὸ χιλιάδων (100 000) δραχμῶν.

Τοιαύτη κατὰ τὰ κυριώτερα αὐτῆς σημεῖα ὑπῆρξεν ἡ τοπικὴ δράσις ἡμῶν.

Ὁ λαὸς ὅμως τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας δύναται νὰ κρίνῃ ἐπ' αὐτῆς, ἔχον ὑπ' ὄψει τὴν κατὰ χιλιάδας ἡδη κυκλοφορήσαντα λογοδοσίαν ἡμῶν, ἐξ ἧς ὀφείλει πληροφορηθῇ καὶ περὶ σειρᾶς ὁλοκλήρου ἄλλων μέτρων γενικωτέρως σημασίας, οὐ μόνον ἀλλὰ περὶ τοῦ ποῦν θὰ εἶναι τὸ πρόγραμμα τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον μελετηθὲν πλήρως καὶ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ἀπεκρυσταλλώθῃ εἰς σειρὰν Νομοσχεδίων, ὑποβληθέντων ἤδη εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς.

Ὅτι δὲ λαὸς τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας θὰ δυνηθῇ νὰ κρίνῃ ἔχον βεβαίως ὑπ' ὄψει ὅχι πρόσωπα, ἀλλὰ συστήματα καὶ ἀρχάς.

Ὡς πολιτικὸν κόμμα διιστάμεθα ριζικῶς πρὸς ὅλα τὰ ἄλλα κόμματα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν προσωπικὰς ἐνώσεις καὶ δὲν τὰ χαρακτηριστοῖς καμμία ἰδέα.

Εἰμεθα κόμμα κατ' ἐξοχὴν μεταρρυθμιστικὸν καὶ Λαϊκόν.

Θέλομεν νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ κράτος πρὸς οἰκονομικὴν, ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξύψωσιν τῶν Λαϊκῶν τάξεων, διότι ποτὶς ἀποτελεῖ τὴν Πρὸδον.

Ἀναγκαῖον συμπίκνωμα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ θεωροῦμεν τὴν οἰκονομικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν, τὴν ὅποιαν ὁ

φείλομεν νὰ ἐπιδιώκωμεν διὰ συνεχῶν μεταρρυθμίσεων, ἀποβλέποντες ὡς πρὸς ἰδανικόν, εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ κυριαρχῇ τὸ γενικὸν συμφέρον, νὰ μὴ λαμβάνῃ χώραν καμμία ἐκμετάλλευσις καὶ ὅπου θὰ εἶναι ἴσαι αἱ συνθήκαι τῆς ἀναπτύξεως τῆς προσωπικότητος ἐκάστου ἀτόμου.

Αὗται εἶναι αἱ ἀρχαί, αἵτινες διαπνέουν τὴν ἐργατικὴν καὶ τὴν ἀγροτικὴν πολιτικὴν μας, αὗται τὴν κοινωνικὴν ὁργάνωσιν, τὰς φορολογικὰς καὶ εκπαιδευτικὰς μεταρρυθμίσεις μας, καὶ ἐν γένει ὁλόκληρον τὴν ἐσωτερικὴν, ἀνάπλαιν τὴν ὁποίαν προτιθέμεθα νὰ συνεχίσωμεν καὶ νὰ συμπληρώσωμεν.

Αἱ γενικαὶ γραμμαὶ τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς οὐσαὶ σαφῶς διαγεγραμμέναι εἰσὶν αὗται:

Τήρησις τῶν συμμαχικῶν μας ὑποχρεώσεων. Ἐπίδειξις φιλικῆς προσεγγίσεως πρὸς ὅλα τὰ Βαλκανικὰ Κράτη, ὅπως προστατεύσωμεν τιμαλφέστερον τὰ κοινὰ μας συμφέροντα καὶ ἐξασφαλίσωμεν διαρκὴ εἰρήνην καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Αὐτοῖς ὅλων τῶν ἐκκρεμῶν εἰς τὴν Ἑγγὺς Ἀνατολὴν ζητημάτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῶν Ἐθνοτήτων πρὸς ἐξασφάλισιν παγίας εἰρήνης. Προσέγγισις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Τριπλῆς Συνεννοήσεως, μετὰ τὴν ὁποίαν μᾶς συνδέουν ἀδιάρηκτοι δεσμοὶ ἐγγνωμοσύνης καὶ κοινότητος συμφερόντων.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν συστήματος ἐμφανίζεται ἐνώπιον τῶν ἐκλογῶν τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας, εὐτυχῶς τοῦλάχιστον καὶ μόνον αὐτοῦ, Συνδυασμὸς ἐκπροσωπῶν, ἐν τῇ ἀπαισιωτέτῳ αὐτοῦ μορφῇ, τὸ ἀπαισίας μείας Παρελθόν. Τὸ σύστημα δηλαδὴ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διευθύναν τὰ κοινὰ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ἐπισωρευσάν δὲ φόρους ἐπὶ φόρων, διὰ νὰ πλουτίζον διαρκῶς ὀρισμένα ἄτομα, παρέλυσεν τὴν Δικαιοσύνην, κατέστρεψε τὰ Οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, ἐπεσώρευσε παντοῦ ἐρείπια καὶ μόνον ἐρείπια, προκαλέσαν τέλος τὴν Ἐπανάστασιν.

Εἶναι τὸ σύστημα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐτάφη ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις δικαίως εἰς αὐτὸ ἀπέδωκε τὰ ἄπειρα δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἐδοκίμασεν ἡ ἡμετέρα Πατρίς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία, τὸ ὁποῖον εἰάφη μέχρι τοῦ σημείου ὥστε ν' ἀριθμῇ κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς, δικτῶ (8) καὶ μόνον ὑποψηφίους καὶ τούτους πάντας ἐν τῷ Νομῷ τῆς Κερκύρας.

Εἶναι τὸ σύστημα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον, ἐν ᾗ τὸ τελευταῖον θανάσιμον κτύπημα ἔλαβε διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως, δὲν ἐδίστασε καὶ πρὸς ταύτην νὰ συνθηκολογήσῃ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ μόνον καὶ μόνον τὰς Κυβερνητικὰς παροχὰς κατὰ τὴν παροῦσαν ἐκλογὴν.

Οἱ τὸ σύστημα ἐκπροσωποῦντες 8 ὑποψήφιοι, τὸ παρελθόν τῶν ὁποίων ὑπόσχεται καὶ διὰ τὸ μέλλον, ζητοῦν τὰς ψήφους τῶν ἐκλογῶν τοῦ Νομοῦ μας, διὰ νὰ πρέξουν τί. Ν' ἀντιπροσωπεύσουν τί; ἀφ' οὗ οὔτε νὰ σκεφθῶν διὰ νὰ ὑποσχεθῶν τί εἶναι εἰς θέσιν, οὔτε καὶ ἂν ἤθελον ὑποσχεθῇ τί εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὸ πραγματοποιήσουν, διότι βεβαίως οἱ 8 ὑποψήφιοι, καὶ ἂν ἤθελον ἐπιτύχει, οὔτε διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ θὰ ἔχουν ἐπαρκῆ ἀριθμὸν.

Ἡμεῖς ὁμολογῶμεν ὅτι ἐδημοσιύσαμεν τὸ πρόγραμμα ἡμῶν μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡθέλαμεν προκαλέσῃ καὶ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἰδικοῦ τῶν προγράμματος, ὅχι βεβαίως διὰ νὰ ἐκθέσωμεν τί εἰς τὸ παρελθὸν ἐκαμαν, διὰ νὰ ἐκθέσωμεν καλὸν ἔργον νὰ ἐπιδείξωμεν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον διὰ νὰ εἰπῶν, τί σκέπτονται διὰ τὸ μέλλον. Ἀλλ' ὅσοι χωρὶς νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ εἰπῶν τί εἶναι τὸ πρόγραμμα τῶν μας, οὐδὲν ἀπολύτως δι' αὐτοὺς λέγουν, ζητοῦντες ἐν λευκῇ τὴν ἀντιπροσωπείαν τῆς Κερκύρας, αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι καὶ γνωστοὶ εἶναι

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

καὶ τὸ παρελθὸν τῶν ὁποίων ὑπόκειται καὶ διὰ τὸ μέλλον.

Ἄν οὗτοι ἤθελον ἐπιτύχει ἐν καὶ μόνον ἤθελον ἐπιτύχει κατ' οὐσίαν διὰ τὰ συμπληρώσουν τὴν ὅλην δρᾶσιν αὐτῶν, νὰ στερεώσουν δηλαδὴ τὸν τόπον πάσης ἀντιπροσωπείας. Ὅπως δὲ ποτε ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν δρᾶσις τῶν ἀντιπάλων μας παρέχει εἰς τὸν λαὸν τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας, ὅστις εἶναι ἐνήμερος τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν προγράμματος, ἀσφαλὴ τὴν βάσιν τῆς ἐκλογῆς τὴν ὁποίαν θὰ κάμῃ.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀσπάζονται τὸ πολιτικὸν ἡμῶν πρόγραμμα, ἐκεῖνοι καὶ μόνοι θὰ ψηφίσουν ἡμᾶς.

Ἐκεῖνοι τοῦναντίον οἵτινες ἐνθουσιάζονται ἐκ τῆς μικροπολιτικῆς καὶ μόνον ἐκ τῆς μικροπολιτικῆς, ἥτις τὰ πάντα διέφθειρεν, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὑποχρέωσιν τοῦ πολιτευομένου ν' ἀποστέλλῃ ἀπειρίαν ἀπὸ μπιλετάκια κατὰ τὰς δημομαστικὰς ἐορτὰς καὶ τῶν ζωντανῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπεθαιμένων, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὅτι ἔργον ἀποκλειστικὸν τοῦ πολιτευομένου εἶναι ν' ἀποστέλλῃ τριακοσίας ἐπιστολάς καθ' ἑκάστην, περιεχοῦσας κατ' ἐλάχιστον ὅρον τριᾶκοντα ψεῦδη, ἐκεῖνοι βεβαίως δὲν θὰ ψηφίσουν ἡμᾶς. Ἡμεῖς βεβαίως, τοιαύτην πολιτικὴν οὐτε ἐτήρησαμεν, οὐτε θὰ τηρήσωμεν καὶ διὰ τοῦτο ἰσχυρῶς κατηγοροῦμεν ἀπὸ ἐκείνων οἵτινες τοιαύτας περιγμυγὰς καὶ μόνον εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιδείξουν.

Κατηγοροῦμεν ὡσαύτως παρ' αὐτῶν ὅτι δὲν συνεικονοῦμεθα κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο πολέμων ἐκ τῶν δεινοπαθημάτων τῶν στρατιωτῶν, πρὸς οὓς δὲν ἐοπεύδομεν νὰ ἐνεργῶμεν, ὅπως χορηγῶνται ἀδελφαὶ καὶ κρατῶμεν αὐτοὺς μακρὰν τοῦ στρατοπέδου.

Κύριοι, ὁφείλω νὰ διακηρύξω δι' ὅλης τῆς συνείδησός μου ὅτι οὐδέποτε ἠδιαφόρησα εἰς αἰτήσιν δικαίαν, ἥτις τυχὼν μοὶ ὑπεβλήθη καὶ πρὸς ἀποτροπὴν οἰουδὴ ποτε ἀδικήματος διέθεσα πάντοτε ὁλοκλήρως τὰς δυνάμεις μου, ὅπως τὰς διέθεσα διὰ τὰ οὐτελῶ διαρκῶς εἰς τὴν ταχύτεραν ἀπονομὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συντάξεων ὑπὲρ ὧν τοιαύτη ἐπείγουσα ἀνάγκη συνέτρεχε.

Ἀλλὰ νὰ κατατρίβωμαι εἰς τὸ νὰ διαθέτω τὰς δυνάμεις μου, ὅπως διὰ παρανόμων ἐνεργειῶν διατηρῶ μακρὰν τοῦ στρατοπέδου ὠρισμένον ἀριθμὸν στρατιωτῶν, βεβαίως οὐτε τὸ ἐπραξα, οὐτε ἐσκέφθην νὰ τὸ πράξω, εἴτε πολιτικοὶ μου φίλοι ἦσαν οὗτοι, εἴτε καὶ μὴ.

Ἐγνώριζον ὅταν εἰς τοιαύτας αἰτήσεις ἠρνούμην τὴν συνδρομὴν μου ὅτι ἐδημιούργουν πολιτικούς ἐχθρούς. Τοῦτο μοὶ ἦτο ἐντελὲς ἀδιάφορον. Ἐπρωτίμῃ νὰ παραμείνω τίμιος ἐν τῇ πολιτικῇ ὡς καὶ παρέμεινα. Ἡμουν τῆς γνώμης ὅτι ἡ ὅλοι οἱ συμπολίται μου ἔπρεπε νὰ πολεμοῦν ἢ ὅλοι ἔπρεπε νὰ παραμείνουν εἰς τὰς ἐορτίας των. Ἡ συνείδησίς μου ὅτι δέκα χιλιάδες συμπολιτῶν μάχονται ὑπὲρ Πατρίδος, διακινδυνεύοντες τὴν ζωὴν αὐτῶν, δὲν μοὶ ἐπέτρεπε ν' ἀναιμῶνται ὅπως ἀντὶ οἰουδήποτε αὐθαριέτου μέσου διατηρήσω 100, 200 ἢ τριακοσίους μακρὰν τοῦ στρατοπέδου. Ἡμὴν τῆς γνώμης ὅτι καὶ οὗτοι ἔπρεπε νὰ μεταβῶν, διὰ νὰ συντελοῦν εἰς τὴν ἐλάφρυνσιν τῶν διαρκῶς πολεμούντων, ἵνα γίνεταί κατωρθωτὴ ἡ βαθμιαία καὶ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν περιστάσεων ὑποδεικνυμένη διαδοχικὴ ἀνάπαυσις αὐτῶν. Τοιαύτην κατηγορίαν ἐγὼ ὑπεσηφάνας ἀποδέχομαι.

Προβάλλοντες οὕτω τὸ ἔργον ἡμῶν ὁφείλομεν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι ἡμεῖς ψήφον ἐλεημοσύνης ἢ εὐσπλαγχνίας δὲν ζητοῦμεν καὶ διὰ τοῦτο ομιλοῦντες πρὸς ἡμᾶς δὲν κλαίοντες προσπαθοῦντες τὰ συναισθήματα ταῦτα νὰ διεγείρωμεν.

Ἡμεῖς καίτοι ἔχομεν τὸ θάρρος νὰ συγκριθώμεν ὡς ἄτομα πρὸς οἰουδήποτε ἄλλους, δὲν ἐρχόμεθα ἐνώπιον ὑμῶν παρακαλοῦντες ὅπως ἐν-

θυμηθῇτε τὰ ἀνώτατα τῆς Πολιτείας ἀξιώματα, εἰς ἃ ἀνῆλθομεν, τὴν τιμὴν τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὸν τόπον μας περεποίησαμεν, ταῦτα ἐντίμως καὶ ἀξιοπρεπῶς διαχειρισθέντες ἢ τὰ ἀτομικὰ ἡμῶν προσόντα ὡς καὶ τὰς οἰκογενειακάς μας παραδόσεις.

Ἡμεῖς τοῦναντίον παρακαλοῦμεν ὅπως ἅπαντα ταῦτα μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει, ἀλλὰ προβάλλομεν τὸ ἔργον ἡμῶν, καὶ ἐὰν τὸ ἔργον ἡμῶν εἶναι καλὸν τότε καὶ μόνον νὰ μᾶς ψηφίσῃτε. Νὰ μᾶς ψηφίσῃτε δηλαδὴ μόνον ἐὰν ἀπεδείχθῃμεν καλοὶ ἐργάται τῶν γενικωτέρων συμφερόντων τοῦ ἔθνους, τῆς Ἑλληνικῆς ἐν γένει κοινωνίας καὶ εὐδαιμονίας τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας.

Ταῦτα ὅμως προβάλλων καὶ ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ζητῶν τὴν ψήφον τοῦ Κερκυραϊκοῦ Λαοῦ, ὁφείλω νὰ ζητήσω τὴν ψήφον ὑπὲρ ὁλοκληρίου τοῦ Συνδυασμοῦ μας.

Προγράμματα κοινωνικά, ὡς τὰ ἡμέτερα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθῶν καὶ ἐπικρατήσων ἐὰν δὲν παρέχεται πλήρως ἡ ἀπαιτούμενη δύναμις. Ἀλλ' εἰς τοιαύτην σύστασιν προβαίνων ὁφείλω ἰδιαιτά νὰ συστήσω τοὺς ἀγαπητοὺς ἐκ Λευκάδος ὑποψηφίους, οἵτινες ὑποδεικνύμενοι παρ' ὁμοθυμίου τοῦ Λαοῦ τῆς Λευκάδος ἔχοντες καὶ τοῦτο τὰ συμφέροντά του, στόλισμα ἀποτελοῦν τοῦ Συνδυασμοῦ μας.

Ζητῶν ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους τὴν ψήφον τῶν ἐκλογέων τοῦ Νομοῦ τῆς Κερκύρας ὁφείλω νὰ παρακαλέσω πρὸς τοὺς ἐάν τις ἐξ ὑμῶν δι' οἰονδήποτε λόγον θέλῃ νὰ ἐξαίρεσῃ ἓνα ἐκ τοῦ Συνδυασμοῦ μας, διὰ νὰ ψηφίσῃ οἰονδήποτε τῶν ἀντιπάλων μας, τοῦτο νὰ πράξῃ καταψηφίζων ἔμμε κατὰ προτίμησιν. Τοῦτο δὲ ἐπιθυμῶ οὐ μόνον διότι ἡ τιμὴ μου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ μοὶ ἐπιτρέπει ἢ κάλῃ μου νὰ περιλάβῃ πλείονας ψήφους τῶν ὧν ἠθέλον περιλάβῃ αἱ κάλαι τῶν συναδέλφων μου, ἀλλὰ καὶ διότι ἐὰν κατὰ τὴν διαχείρισιν τῆς ἐντολῆς παρατηρήθῃσαν ἐλλείψεις τινές, αὗται πρωτίστως ἐμὲ εὐθύνουν.

Τὰ πράγματα Κύριοι ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους παριστάνται ἐνώπιον ἡμῶν τελείως ξεκαθαρισμένα.

Ἀλλ' οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν μὴ ἔχοντες ἠθικά καὶ ἔντιμα ἐπιχειρήματα νὰ προβάλλουν κατὰ τῆς πολιτείας ἡμῶν, προσπαθοῦν νὰ παραπλανήσουν τὸν λαόν. Διαστρέφονται δὲ τὰ πράγματα καὶ συκοφαντοῦντες ἐπιζαλοῦντες τὴν προσοχὴν τοῦ λαοῦ τῆς Κερκύρας συνδυάζοντες τὴν πολιτικὴν τοῦ Βενιζέλου πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ λέγοντες ἂν ἀνέβῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας ὁ Βενιζέλος θὰ κάμῃ ὅπως δὴ ποτε πόλεμον.

Δὲν ὑπάρχει καμμία μεγαλειτέρα ταύτης συκοφαντίας.

Ποῦ ἠκούσθη πρὸς Θεοῦ ἄνευ ἐπισταμένης τῶν πραγμάτων ἐρεύνης νὰ τεῖθαι ὡς ἐκλογικὸν πρόγραμμα Εἰρήνη ἢ Πόλεμος. Τοῦτο δὲ νὰ γίνεταί εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις καθημερινῶς μεταβάλλονται ἢ δὲ ἐκτίμησις αὐτῶν μὴ δυναμένη πρὸς Θεοῦ νὰ γείνη ἀπὸ τὰς ἐκλογικὰς μάζας, προϋποθέτει νοὺν ὑπέροχον, μελέτην βαθυτάτην καὶ πλήρη γνώσιν τῶν πάντων.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅμως πρὸς στιγμὴν, τοῦθ' ὅπερ βεβαίως δὲν εἶναι ἀκριβές, ὅτι ὁ Βενιζέλος ὁ ὁποῖος ἐδιπλάσισε τὴν Ἑλλάδα, ἔκαμε ταύτην ἰσχυρὰν καὶ πλουσίαν, μετέβαλλεν ἐπὶ τὸ εὐεργετικώτερον τοὺς οἰκονομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς αὐτῆς ὅρους, ἀπεφάσισεν αἰφνης νὰ ρίψῃ ταύτην εἰς πόλεμον τυφλὸν καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ πρόγραμμα τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ κόμματος. Ἀλλ' ἐρωτῶ ὑμᾶς ἐὰν τοιαύτη ἔσται ἡ ὁρμὴ τοῦ ἔθνους, θὰ εἶναι δυνατόν τὴν ὁρμὴν ταύτην τοῦ ἔθνους ν' ἀναχαιτίσων οἱ ὀκτώ καὶ μόνον ὀκτὼ βουλευταὶ τῆς Κερκύρας, ἔστω καὶ ἂν ἅπαντες οὗτοι ἤθελον ἐπιτύχει, διότι, ὡς εἶπον, ἔννατος ὑποψήφιος Θεοτοκικός δὲν ὑπάρχει οὕτε εἰς τὴν Παλαιάν οὕτε εἰς τὴν Νέαν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ μήπως ὁ κ. Θεοτόκης δὲν ἀπετελεῖ μέρος τοῦ Κοινοβουλίου καὶ μάλιστα ὡς ἀντιπολιτευόμενος καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1886, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 καὶ κατὰ τοὺς δύο πολέμους τοῦ 1912 καὶ τοῦ 1913; Καὶ ἐρωτῶ ὑμᾶς ἀνέκαθεν κατὰ τῆς ἐνεργείας τῶν πολέμων ἐκεῖνον; Καὶ δὲν λέγω βεβαίως τοῦτο διὰ νὰ τὸν κατηγορήσω, ἀλλ' οὐ εἰς ἀπάσας τὰς περιστάσεις ταύτας, τὸν πόλεμον ἠθέλε τὸ ἔθνος ὁλοκληρὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο οὗτος, διότι ἄνευ τῆς ὁμοθυμίου ἐπιθυμίας τοῦ ἔθνους πόλεμος δὲν γίνεται, ἀλλὰ τὸ λέγω διὰ νὰ μὴ ἀπομείνῃ καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἂν καὶ πάλιν ἤθελεν ἐπιτύχει ὡς βουλευτῆς καὶ πάλιν ὑπεδεικνύετο ἐκ τῶν περιστάσεων ἡ ἐνέργεια πολέμου,

ἀσφαλὲς οὗτος ἠθέλε τὸν ἀποδεχθῇ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ, μεθ' οὗ καὶ τοὺς τέσσαρας προηγουμένους πολέμους ἀπεδέχθη.

Μήπως ἄλλως τε αὐτὸς οὗτος ὁ κ. Θεοτόκης συμμετασχὼν καθὼς πρόφην προθυπουργὸς τοῦ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις Συμβουλίου δὲν ἐσπενσε καὶ κατελθὼν ἐκ τῶν Ἀνακτόρων νὰ διαμηνύσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀνακτα, ὅπως ἀνεπιφυλάκτως ἀποδεχθῇ τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως Βενιζέλου;

Ὁ Βενιζέλος Κύριοι οὐδέποτε ὑπῆρξε φιλοπόλεμος καὶ διὰ τοῦτο κατηγορήθη, διότι ἐδίσταζε νὰ κάμῃ τὸν δεύτερον πόλεμον μετὰ τοὺς Βουλγάρους, κατηγορήθη καὶ ἀπὸ τὸν τοπικὸν μας ἀντίπαλον κ. Θεοτόκην διότι δὲν ἐσπενδε νὰ κάμῃ πόλεμον διὰ τὴν Βόρειον Ἠπειρον καὶ εὐδαιμονίαν διὰ τὴν Σάσωνα, κατηγορήθη διότι δὲν ἔκαμε πόλεμον διὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου. Προετίμησεν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ νὰ λύσῃ ἀμφοτέρω τὰ ζητήματα ταῦτα διπλωματικῶς.

Κατηγορήθη ὡσαύτως διότι δὲν ἠθέλε νὰ συνδράμῃ πολεμικῶς τοὺς Σέρβους κατὰ τὴν πρῶτην Αὐστριακὴν ἐισβολήν.

Ποῦ λοιπὸν εἶναι τὸ φιλοπόλεμον πνεῦμα τοῦ ἀνδρός;

Ὁ Βενιζέλος ἀπαξ ὑπέδειξε τὴν ἔξοδον τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς οὐδετερότητος ὑπὸ περιπτώσεις αἰτινὲς ἀτυχῶς δὲν συντρέχουν πλέον.

Ὅταν οἱ Ἀγγλοὶ καὶ ἐν γένει οἱ σύμμαχοι ἔχον ἀνάγκην διὰ τὰς πολεμικὰς τῶν ἐπιχειρήσεις νὰ καταλάβουν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ μὴ θέλοντες νὰ πράξωσι τοῦτο ἄνευ προηγουμένης συμμαχίας, ἵνα μὴ προσβάλουν τὴν οὐδετερότητά μας, ἐξήτησαν ἐλαφροτάτας θυσίας, κατ' ἀρχὰς μὲν τὴν βοήθειαν τοῦ στόλου μας καὶ μίαν Μεραρχίαν τῶν Πατρῶν, εἰτα δὲ μόνον τὸν Στόλον μας, ὄντες δὲ καὶ ἐκ τῶν προτέρων βέβαιοι ὅτι τὴν ἔξοδον ἡμῶν ἐκ τῆς οὐδετερότητος ἠθέλαν παρακολουθήσῃ καὶ τὰ λοιπὰ Οὐδέτερα Κράτη, προσέφερον ἀνταλλάγματα ἀπειρα, εἰς ἐκτάσεις ἐδαφικὰς καὶ πλοῦτον μέγα, ἀνταλλάγματα οἰκονομικά, ἀλλὰ τὰ σπουδαιότερα ἀνταλλάγματα εἰς στρατιωτικὴν συνδρομὴν τοιαύτην, ἥτις θὰ ἀπέτρεπε πάντα κίνδυνον ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν γειτόνων ἡμῶν.

Ἰδοὺ λοιπὸν εἶπεν ὁ μέγας ἐκείνος ἀνὴρ περὶ στασις, ἥτις ἀφ' ἐνός μὲν μᾶς ἐξασφαλίζει τὴν ἡσυχίαν καὶ ἐξ ἄλλου ἀπείρα μᾶς ὑπόσχεται. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις αὗται ἀτυχῶς δὲν συντρέχουν πλέον, τὸ εἶπε καὶ ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ τὴν ἐπομένῃ τῆς πτώσεώς του, ὅταν εἶδε τοὺς Ἀγγλοὺς καταλαμβάνοντας τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου χωρὶς ν' ἀναμένουν τὴν συμμαχίαν ἡμῶν. Ἐτόλμισε δηλαδὴ ὅτι ἡ περιστάσις ἀτυχῶς διέφυγεν. Ἐὰν δὲ διέφυγεν ἡ περιστάσις ἐκεῖνη, ἀφ' ἧς οἱ Ἀγγλοὶ αὐθαριέτως κατέλαβον τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου, αἱ περιστάσεις αὗται δὲν συντρέχουν πλέον καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡδη ἡ Ἰταλία πρὸ ἡμῶν ἐξῆλθε τῆς οὐδετερότητος, ἐξασφαλίσασα μέγα μέρος τῶν ἀνταλλαγμάτων τὰ ὁποῖα εἰς ἡμᾶς προσεφέροντο καὶ διεκδικῶσα αὐτὴ ἡδη τὸ γέρας τῆς πρωτοβουλίας.

Νὰ τοῖς ὁρίσωμεν ποῖαν σημασίαν θὰ εἶχε διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐπιτυχία τοῦ συμμαχικοῦ σχεδίου καὶ ποῖα δικαιώματα εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῶν Μεγάλων Ἀνδρῶν θὰ εἶχεν ἡ πρωτοβουλία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀνάμιξις καὶ τῶν λοιπῶν οὐδετέρων κρατῶν, τὸ κρίνω ὁλως διόλου περιττὸν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ εἶπον ὅτι ἀτυχῶς αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι διέφυγον ἡδη καὶ ἐπομένως τὰ πράγματα ἀπὸ οἰαδήποτε Κυβερνήσιν θὰ κριθοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἡδη ὑφισταμένων περιστάσεων. Ἡ ἐγγύησις λοιπὸν τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπιδιώξῃ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν τοιαύταις κρίσεσιν περιστάσεσιν εἶναι μία, νὰ θέσῃ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Κυβερνήσεως τῆς χώρας τὸν ἀνδρα ἐκεῖνον, ὅστις ἀπέδειξε ὅτι γνωρίζει κάλλιον παντὸς ἄλλου ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς μεγάλας στιγμὰς, ἀπέδειξε δὲ τοῦτο κατὰ τρόπον ἐπισφράγιστον ἀφ' ἐνός μὲν τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐκπολιτισμένου κόσμου.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἡμετέρων θέλει τὸν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς εἶναι ἄνθρωπος νὰ τὸν ἀποδεχθῇ, ὅταν αἱ περιστάσεις τὸν ἐπιβάλλουν.

Τὸ ζήτημα λοιπὸν δὲν εἶναι ἂν θὰ γίνῃ ὁ πόλεμος, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι εἰς περιστάσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπιβληθῇ πῶς θὰ γίνῃ οὗτος.

Τὸ πῶς δὲ θὰ γίνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ γνωρίζει κάλλιον παντὸς ἄλλου ὁ Βενιζέλος, ὅστις τόσας ἀποδείξεις ἔδωκε. Τοῦτο ἄλλως τε

